

8. НАЧИН УПОТРЕБЕ И ДЕЈСТВА, ОПСЛУЖИВАЊЕ И ОБЕЗБЕЂЕЊЕ б/д В и ПВО

Анализа рада и б/д В и ПВО израђена на основу анализа коју је извршила Команда В и ПВО и рада и запажања Управе Ваздухопловства б/г.

8.1. РУКОВОЂЕЊЕ И КОМАНДОВАЊЕ

Општи услови у којима су се извршавали ратни задаци били су изузетно сложени и које карактерише: Слаба кадровека попуњеност команди и јединица, недовољна материјално-техничка опремљеност, просторна непресејаност, обученост људства није била у складу са потребама, прекинуте комуникације са СРЈ, није било уређених ВП за РЈ ПВО, мали број аеродрома на располагању, са изузетно slabим навигацијским обезбјеђењем јединица и уз све тешкоће везано за снабђивање јединица горивом и електричном енергијом.

Ситуација на ратном пољу је захтјевала интензивна б/д на правцу Добој-Модрича-Брчко у циљу пробијања коридора и стварања услова за даље вођење рата. Отуда је и постојала огромна воља цијелог састава за што брже отварање коридора у садејству са јединицама 1. Крајинског корпуса.

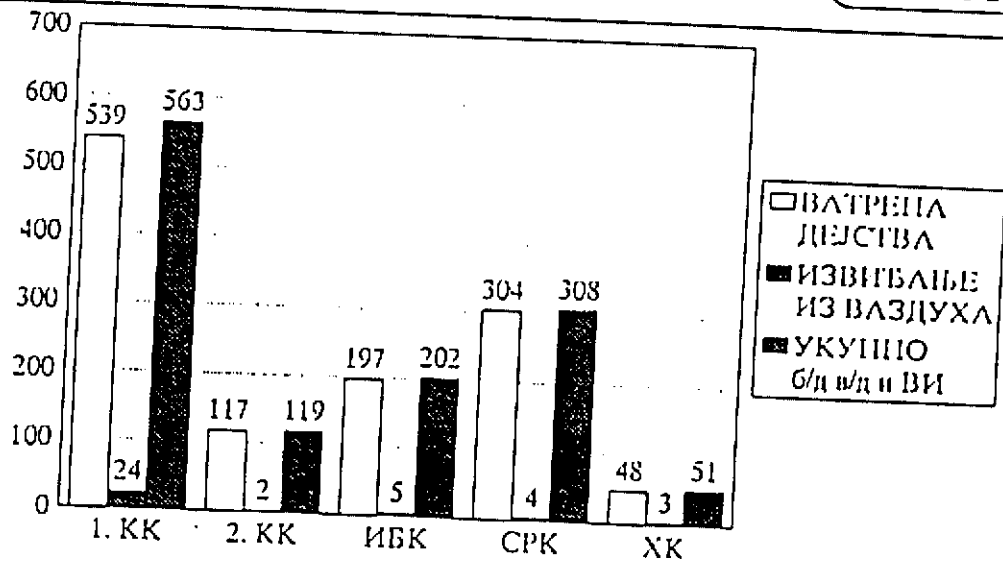
У операцији "Коридор" по први пут ЈБА почиње плански и тактички правилно да се употребљава, примјенујући сасређена дејства цјелокупних снага, што је припадницима и летачким јединица и бораца на фронту улијевало самопоуздање и вјеру у побједу. Упоредо са том операцијом интензивирају се дејства посебно у СРК и ХК гдје су јединице авијације дале свој пуни допринос како у ватреним дејствима тако и у превозу рањеника и МТС. У том периоду непријатељ нам је нанјео губитке како у људству тако и у летелицама што је изнекивало да се изналази нова тактика употребе расположивих борбених средстава.

Пуно садејство остварено је са командом 1. и 2. КК у којима смо имали КОВ и гдје је садејство долазило до пуног изражаја док су дејства у зонама других корпуса била крајње непуњива због дужине лета преко територије коју контролише непријатељ, оскудних метео података, тешког распознавања линија раздвајања и бојазни да се не дејствује по сопственим снагама. Преносење наређења и захтјева за дејства било је често пута отвореним текстом што је непријатељу омогућавало да открије наше намјере и планове што је касније отклоњено увођењем заштићених канала везе и разговорника.

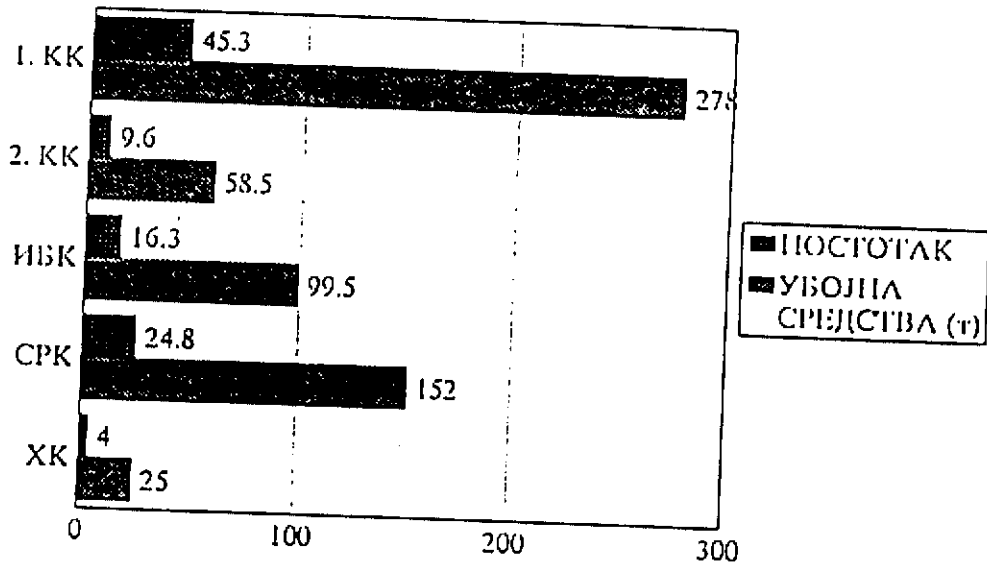
Ступањем на снагу резолуције Сањета безбједности о забрани летења у ваздушном простору бивше БиХ и то само за српску авијацију наша ЈБА је практично "прикована" за земљу а хеликоптери су наставили само превозење рањеника од фронта ка болницама.

Борбена дејства у ваздухопловној ватреној подрници јединица КОВ

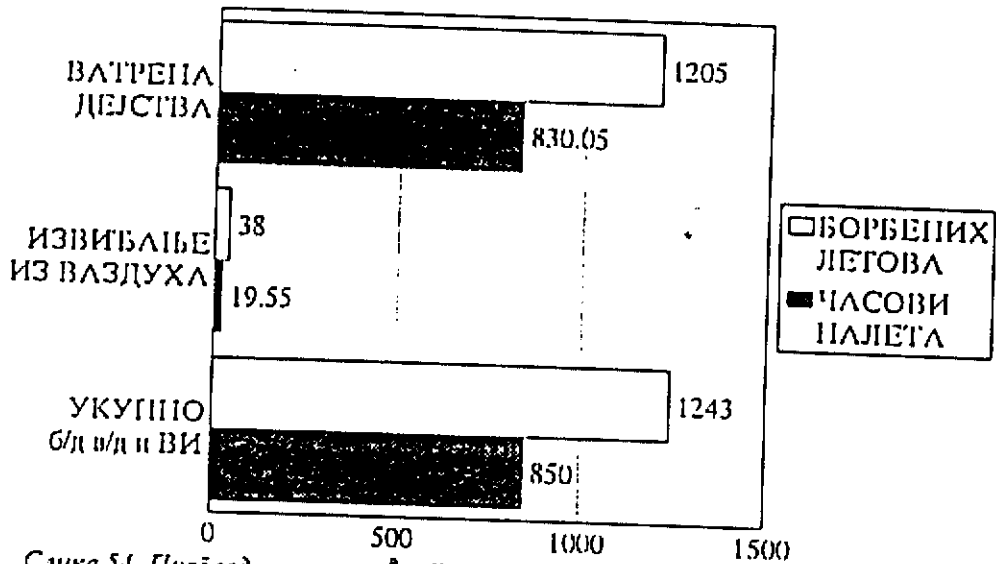
- 1) Ловачко бомбардерска авијација је тежинио извршавала задатке у непосредној ваздухопловној ватреној подрници јединица КОВ према наредним приказима.

Слика 52. Преглед извршених ватрених дејстава и извибања из ваздуха аба

Слика 53. Преглед извршених ватрених дејстава и извибања из ваздуха аба

Слика 54. Преглед извршених ватрених дејстава и извибања из ваздуха аба

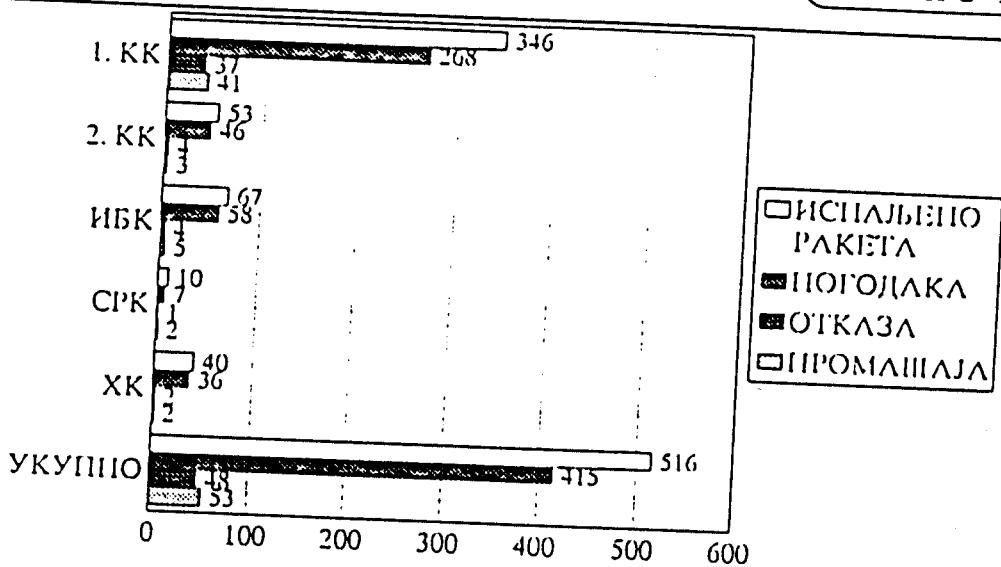
- Поред дејстава у непосредној ватреној подршци око 10% летова утрошено је на извршавање посредне ватрене подршке дејством по творницама наоружања у Славонском Броду, Земичкој железари, Травнику, Бугојну, РТВ системима, скелеким прелазима и концентрацији живе силе.
- У борбама за ослобађање Посавине изгубљена су два пилота, један официр ВТС и два борбена авиона што су и свеукупни губици ЛБА.
- У координацији и садејству јединица ЛБА и Команде 1. КК у припреми и извођењу свих операција били су примјерни захваљујући и постојању ВОВ у тој Команди.
- Дејства у зони срк била су тешка и сложена јер су вршена искључиво по позиву и недовољно познатом терену, по непознатим снагама и често по објектима за које није било потребно позвати авијацију.
- Извођење дејстава у зони ИБК вршена су без већих тешкоћа сем по метеоролошком обезбјеђењу због средње и ниске облачности и магле. Такође и ту нисмо имали увијек тачне податке о борбеном распореду наших и противничких снага и бојазни да се не дејствује по сопственим снагама.
- У зони 2. КК поред ваздухопловне подршке дејствојано је и по аеродрому Цазин али га је непријатељ релативно брзо осособио, док су дејства у ХК била најмања због ограничења у тактичком радијусу.

Све укупно ЛБА је у току рата извршила 1205 борбених летова и изbacила 612.5 тона убојних средстава што у просјеку износи да је сваки пилот имао 83 борбена лета, 40 часова полета и дејствовао са око 40 тона убојних средстава.

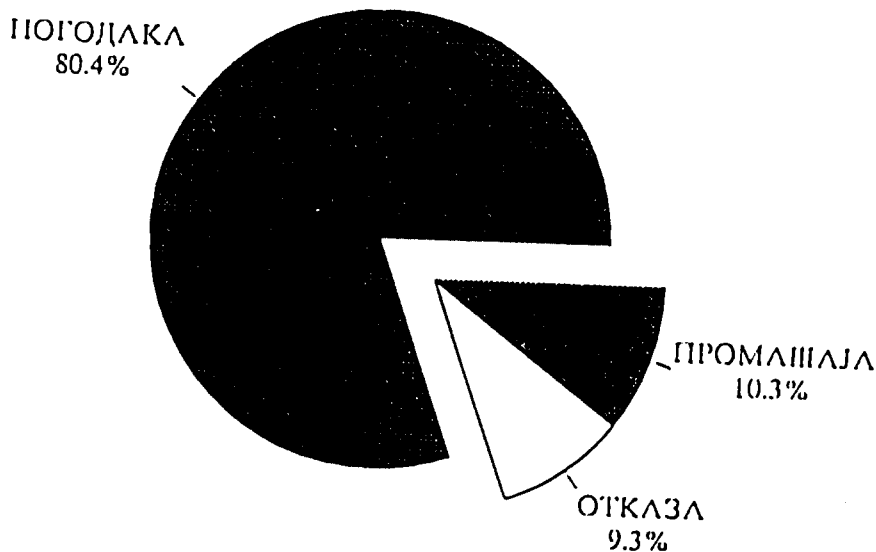
- 2) Борбена дејства хеликоптера у подршци вршена су ватреним дејством противоклошних хеликоптера, и дејством лаких борбених авиона.

	ИСПАЉЕНО РАКЕТА	ПОГОЂАКА	ОТКАЗА	ПРОМАШАЈА
1. КК	346	268	37	41
2. КК	53	46	4	3
ИБК	67	58	4	5
СРК	10	7	1	2
ХК	40	36	2	2
УКУПНО	516	415	48	53

Слика 55. Преглед извршених ватрених дејстава противоклошних хеликоптера

Слика 56. Преглед извршених вајрећних дејстава противавоклојних хеликоптера

Слика 57. Преглед извршених вајрећних дејстава противавоклојних хеликоптера

Дринеки корпус након формирања подржавала је лака ескадрила са летилишта Братунац и то са 111 летова борбених авиона и 17 тона ваздухопловних убојних средстава.

- 3) Превоз рањеника, материјалних средстава и хуманитарне помоћи вршио се транспортним хеликоптерима, хеликоптерима опште намјене и лаком авијацијом при чему је превезено 924 тоне развог терета, 11522 рањеника и других путника од чега 9769 са ХТ-40 и 1732 са ХО-42/45 и са лаком авијацијом 21 рањеник и путник.

Поред задатака у оквиру вођена борбе пружена је помоћ предузећима посебно у изградњи далековода код Молриче и Доњег Лапца. Укупно В и ПВО је извршило 15800 летова са 6738 часова полета што представља висок полет са малим бројем пилота и посада. Истовремено команда В и ПВО је радила на формирању нових јединица, посебно лаких ескадрила вишеструке намјене па је тако формирана ескадрила са два одјелена и 13 авиона из аеро клубова на аеродрому Залужани и Приједор, као и ескадрила са 7 авиона на а. Братунац. Ове ескадриле извршиле су своје задатке успјешно и поред низа ограничења позадинског карактера. Такође формирана је ваздушно-превозна десантно-

јуришна чета са циљем да интервенише у борбама са непријатељским ДТГ у одбрани објеката В и ПВО, првенствено аеродрома, РП јединица ВОЈИН, ватрених положаја ВП АРЈ ПВО и аеродрома, али је иста из низа потешкоћа расформирана привремено у децембру мјесецу.

Формиран је вод за ЕНО уз помоћ ВЗ "Космос" а са формирањем обавјештајног центра и увезивањем на 10 извора информација ова јединица извршава све постављене задатке. Успостављање система ПВО

Паређењем Управе Ваздухопловства за организацију јединственог система ПВО на територији Републике Српске, извршено је функционално увезивање свих снага и средстава Ваздухопловства и ПВО и корпуса КоВ у јединствен систем иако на његовој доради има још много посла.

- а) Рад јединица ВОЈИН у цијелом периоду рата био је успјешан и поред низа потешкоћа везано за обезбјеђење електричном енергијом, физичког обезбјеђења јединица које се налазе у предњем крају одбране и др. Са четата ВОЈИН, Јахорина, Пљешевца, Козара и Певесине обезбјеђује се контрола ваздушног простора РС и РСК и њиховим прилазима на средњим и великим висинама док и даље остаје проблем откривања циљева на малим висинама у ком циљу се увезује трупи ВОЈ и визуелно осматрање на ОЦ В и ПВО. Недовољна попуњеност ових јединица које су од изузетног значаја и које раде непрекидно 24 часа исеу у могућности да саме себе потпуно физички зантите због малог броја стања и смјенског оперативног рада. Увођењем система аутоматизације у ОЦ В и ПВО и предајом поред класичног и аутоматизованог таласа обавјештавања омогућује се да се ситуација у ваздушном простору прати у реалном времену.
- б) У формирању АРЈ ПВО било је већих потешкоћа, првенствено кадровских, уређености ВП ракетних дивизиона и ако је било средстава за формирање комплетног ракетног пука. Послије сагледавања стања, ангажована састава из ВЗ "Космос", мобилизације људства које је било у АРЈ, приступило се уређењу ВП и за дејствовање 2 рд система "ВОЛХОВ". У саставу 474. ВЗ формиран је 474. лари ПВО са задатком да брани а. Залужани и Маховљани гдје им је и борбени распоред. У току прикупљања кадра, извршен је ремонт ракетно-техничких средстава и у току је формирање јединица система "КУБ".
- в) Стање система веза

Команда В и ПВО као и јединице учиниле су огроман напор у успостављању најнеопходнијих веза у почетном периоду рата а затим је оформљен центар везе који је обезбједио рад ОЦ Команде В и ПВО. Успостављено је 7 ради релејних праваца са 120 канала и 3 радио мреже, 50 жичних канала везе, 34 штг прикључка за потребе Команде и др. Изградњом новог центра везе обезбјеђене су везе са свим јединицама и Командама у систем ПВО при чему је израђен раздјелник капацитета 2000 канала и проширењу постојећег са 300 на 600 канала. Још увијек везу оптерећују питања ниске попуњености стручним кадровима у јединицама, недостатку АТЦ већег капацитета, недостатку мобилних радио-уређаја, недостатку резервних дјелова и резервних средстава.

8.2. БОРБЕНИ МОРАЛ

На морал јединица В и ПВО утицали су многи фактори а међу њима најзначајнији су:

- Већи број наших припадника сматрао је да је ВРС требала остати јединствена на свим српским просторима и да није требало приступити одвајању обзиром на све последице које су касније наступиле везано на притиске међународне заједнице.
- Највећи допринос дали су пилоти који су извршавали свакодневне задатке уз максимално напрезање њих, јер је број пилота био несразмјеран броју задатака.
- У овом периоду имали смо губитака а свој живот дали су:

поручник Босанчић Драго-пилот
 водник I класе Митровић Срђан-оператер
 капетан Гајић Драго-пилот
 капетан Ербез Бранко-оружар и
 капетан Лукић Богослав-пилот

- Почетком јула и октобра примљене су двије генерације младих и обучених војника што је побољшало популу и позитивно се одразило на морал састава.
- Појава пресељења авијације у СРЈ негативно је утицала на морал састава док је коначна одлука позитивно дјеловала на састав.
- И поред изразитих примјера иницијативности и креативности, високог нивоа одговорности и досљедности у извршавању задатака имали смо и примјера отпунгања, недисциплине, пријевајања војне имовине, више саобраћајних удеса и саморањавања што је рјешавано у редовном поступку преко ВЈС. Појава неприлагођеног понашања састава наз. преносне десантно-јуринске чете довела је до њеног расформирања што је позитивно утицало на припаднике ратног ваздухопловства.
- Све мјере и активности које су предузимане на плану успостављања власти наплазиле су на подршку и позитивно утицали на морал састава. Исто тако негативно су утицали на морал у појединим регијама као: нејединство постојања власти на разним нивоима, постојање парapolитике која продукује параформације, борба за власт, неадекватан однос према мобилизацији и попули МРС, неадекватно спречавање крађе, шверца и других облика ратног профитерства.
- Од општег Бањалука добијено је до сада 47 станова од 103 додјелена што је позитивно утицало на морал састава Ваздухопловства.

8.3. ОБУКА И ВАСПИТАЊЕ

Од формирања до краја 1992. године јединице В и ПВО су примиле двије генерације регрута укупно 1029 регрута који је вршен у јулу и октобру мјесецу.

Обука у јединицама В и ПВО у периоду од 19.05.1992. до 31.12.1992. вршено је упоредо са извршавањем ратних задатака и преформирањем јединица.

Обука прве генерације вршена је по ШПН ЈНА док је друга генерација провела обуку у складу са шпираним ШПН који је направљен у складу са потребама јединица. Средња оцјена проведене обуке за обје генерације је 3.86 из опште војне обучености док из стручне специјалистичке оцјена је 4.03.

Поред обуке регрута реализована је обука војника који су прекомандовани из СРЈ, радника ВЗ "Космос", обука резервних старјешина као и обука инжењера за старјешинске дужности.

Обука појединца, борбених смјена и послуга у систему ПВО вршена је претежно кроз практичну обуку у рд ПВО и јединицама ВОЈНИ.

Кроз три организована курса реализована је обука на ЛПРС С-2М при чему је оспособљено 104 припадника В и ПВО са средњом оцјеном врлодобар.

Послије забране летења створени су услови за организовање провођење оштећене војне обуке састава летачких јединица док стручну летачку обуку проводимо са пилотома хеликоптера извршавањем свакодневних задатака превоза а обуку пилота ЛБА на аеродрому СРЈ.

8.4. МОБИЛИЗАЦИЈСКА ГОТОВОСТ

Основни проблеми који су се јављали из домена мобилизацијске готовости су:

- недовољан број старјенина и војника потребних специјалности
- у јединицама је претежно остао млађи кадар без посебног искуства што је отежавало избор командног кадра.

У то пријеме,

155. рд ПВО остаје без команданта пука и команданта,
рд 474. ВВ остала је без команданта и већег броја помоћника и референата,
238. лбае остала је без већег броја пилота,
111. хп је такође остала без већег броја пилота и летача механичара,
док је 51. б ВОЈНИ остао релативно добро попуњен са командним кадром.

На дан формирања В и ПВО 92. мабр је имала укупно

пилота. 39
официра ВТС. 9
подофицира ВТС. . . . 107
укупно. 155

Најкритичнија попуна кадром јесте специјалности везе, војне полиције, ПТСл, интендантске и санитарске службе. Садашња попуњеност и стање кадра доста су добри што омогућује успјешно и квалитетно извршавање задатака. Код регрутовања војника не можемо бити задовољни јер МПО није рјешило наше захтјеве за попуњу јединица, ВОЈНИ Јахорина и Невесинје иако су исти благовремено упућени МПО.

Попуна јединица на дан формирања В и ПВО и на крају 1993. године приказан је у наредној табели.

ЈЕДИНИЦЕ	СТРУКТУРА КАДРА														Σ	%	
	ОФИЦИРА				ПОДОФИЦИРА				ВОЈНИКА								
	А	%	Р	%	А	%	Р	%	У	С	%	Σ	%				
08.06.92. 155. рп ПВО	С	75		85		118		118				591		1609		2099	
	И	31	63	1	1	76	61	0	0			163	28	174	11	202	15
	Р	-24	32	-37	99	-42	36	-113	100				-128	72	-103	89	-107
20.12.92. 155. рп ПВО	С	75		85		118		118				591		1610		2099	
	И	25	33	9	10	30	25	30	35	16		459	78	783	49	881	41
	Р	-50	66	-79	90	-83	75	-33	75	16		-132	22	-82	51	-112	56
Разлика	С																
	И	-26		8	9	-46	34	30	25			296	50	609	38	576	29
	Р																
08.06.92. 92. мабр	С	107		17		107		90				75		162		481	
	И	27	25	0		57	53	0				55	73	55	34	139	29
	Р	-80	75	-17		-50	47	-91				-20	27	-108	66	-143	41
20.12.92. 92. мабр	С	107		17		107	9	90				75		162		481	
	И	63	58	0		113	105	5	5	2		47	63	89	55	272	56
	Р	-44	42	17		6	5	-85	95	2		-28	37	-74	15	-112	44
Разлика	С																
	И	36	34			60	52	5	5			-8	11	34	21	131	27
	Р																
08.06.92. 51. бпОЈИИ	С	61		19		113		25				277		341		759	
	И	27	44			33	29					92	33	92	17	135	20
	Р	-31	50			-80	71					-175	67	-449	83	-349	86
20.12.92. 51. бпОЈИИ	С	61		19		113		25				277		341		759	
	И	24	39	6		49	43	14	56	23		172	62	417	77	512	67
	Р	-37	61	-13		-61	57	-11	31	73		-105	38	-124	23	-247	23
Разлика	С																
	И	-3	1	6	31	16	41	11	56			80	28	-15	61	-37	47
	Р																

Слика 58. Попуна јединица на дан формирања В и ПВО

8.5. ОБАВЈЕШТАЈНО БЕЗБЈЕДНОСНА ГОТОВОСТ

Формирањем обавјештајног одејка и његовом кадровском попуном крајем августа интензивно се радило на свестраном прикупљању података о непријатељу и његовим активностима, нарочито о фабрикама оружја по којима је касније учињено дејство. Изузетну помоћ у прикупљању података пружила нам је Команда РВ и ПВО СРЈ и то њен обавјештајни орган.

Великим радом и помоћи појединаца из ВЗ "Космос" и "Мајант" успјели смо оспособити и одржати исправност техничких средстава са високим степеном исправности. Од техничких средстава за сада посједујемо једну кабину АРГИС за прикупљање података о непријатељу, ометач за радаре, једну прикључну кабину за праћење ветра земља-ваздух, а у нашем саставу је и радар "Цимбелин" са којим су постигнути високи резултати у праћењу непријатеља и његових активности. Иако имамо релативно квалитетна средства у наредном периоду више пажње ћемо поклопити аналитичком дјелу и обради података. Орган безбједности у почетном периоду карактерисала је изузетна непопуњеност (од 17 попуњено је 5 или 29%), потпуно уништена документација из ранијег периода и др. Индицирано је више обавјештајних продора преко припадника В и ПВО, посебно преко старјешина летачких јединица око података интензитета летења, објекти и ефекти дејства, оклоњеност хеликоптера, положај ракетних и јединица ВОЈИИ, систем обезбјеђења и др.

По плану Управе безбједности развијенише и документовано је више случајева недозвољене активности и у складу са тим предузете су ефикасне мјере. Према јединицама и објектима В и ПВО нисмо имали случајева испољавања диверзантеко-терористичких дјелатности. Аеродром Маховљани је три пута гађан артиљеријом из Р.

Хрватске али без видних ефеката дејстава. По питању сузбијања криминалитета предузето је низ мјера и дати подаци за покретање редовних постовака.

8.6. ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ БОРБЕНИХ ДЕЈСТАВА

Позадинско обезбјеђење

Распадом СФРЈ и са њом и ЈНА а затим прекид физичке везе са СРЈ и увођењем ембарга у потпуности су прекинати дотадашњи токови позадинског обезбјеђења, а који су се огледали у следећем:

- Непостојање повчаних средстава за набавку МТС, опреме и артикала исхране у прва четири мјесеца 1992. године.
- Непостојање јасног циља и начина трансформације Војске.
- Непостојање стамбених и складишних простора за смјештај команди и јединица.
- Недостатак горива и електричне енергије.
- Епормно велики захтјеви за транспортним капацитетима у условима недостатка возног парка.
- У оваквој ситуацији органи и јединице позадинских служби показале су велику спављивост и истрајност у изналажењу најнеадекватнијих начина смјештаја људства у пољским условима, превоза 11000 тона терета и око 43000 људи од чега 11000 људи за потребе 1. КК.
- Урађена нема ИоОб у ГШ ВРС скоро да није ни обухватила јединице В и ПВО а оно што је регулисано није заживјело.
- Велике тешкоће у интендантском обезбјеђењу и снабдијевању чини прекид робних токова са СРЈ, прекид платинг промета, непостојање произвођача одређених роба на простору РС, тако да се до многих средстава за интендантско обезбјеђење не може ни доћи. Тренутно се са тржишта набавља 48. 7% потреба, 24% иници извор из СРЈ, 17.3% су извор из 14. ИОБ а 9.2% су прелазне залихе из ранијих гарнизона.

Проблеми који битно утичу на ИоОб су:

- Непотпуно функционисање шеме ИоОб и непостојање трајних извора снабдијевања.
- Слаба снабдијевеност тржишта одређеним артиклима исхране.
- Недостатак горива, мазута, електричне енергије и угља.
- Још увијек неутврђено стање инвентара а тиме и непотпуно сагледавање потреба јединица.
- Непостојање потребних објеката? ресторана, трезарија и перioniца рубаља.

Материјална основа за функционисање саобраћајног обезбјеђења формирана је од више предислоцираних јединица из Републике Словеније, Републике Хрватске и бивше ГИХ. Јединице В и ПВО располажу са око 862 м/в разних врста чија се тренутна исправност креће око 70%.

У периоду од 19.05. до 31.12.1992. године Команде и јединице В и ПВО су укупно прешле 1.894.886 километара, оствариле 56.464 м/ч, утрошиле 878.549 литара Д-2, 82.535 литара МБ-86 и мазива око 17.093 литара.

У току 1992. године у јединицама В и ПВО догодило се укупно 18. СБИ које су оставиле тешке последице: три лица су погинула, док је нест теже и лакше повређено са великом материјалном штетом од око 84.848. 000 динара а саобраћајна нетгода долази у просјеку на 105.274 пређених километара.

Попуна возачима у јединицама В и ПВО креће се од 13% у БВОЈНИ до 60% у ВБ, а овај недостатак настоји се надокнадити организацијом курсе возача у сопственој режији.

Велики проблем постоји у набавци р/д за м/в типа "Там", "Руч", "Fiat 1107", као и недостатак свих врста гума и акумулатора.

Санитетско обезбјеђење је вршено сопственим снагама са ослоном на ВМЦ. По формирању амбуланте, снабдијевање санитарним материјалним средствима је било релативно уредно и то углавном из постојећих резерви. Преко амбуланте 474. ВВ организовано је 6 акција са 120 особа добровољних давалаца крви. Уграђен је хлориметар у водовод на а. Маховљани и тиме избјегнута опасност од могућих последица.

Грађевинско обезбјеђење има два карактеристична периода функционисања и то: први од 19.05. до половине августа када су сви задаци извршавани из постојећих залиха МТС предислоцираних ВВ Церкле и Бишаћ и други период када се плански радило на одржавању, адаптацији и изградњи објеката.

У наредном периоду неопходно је изградити објекте инфраструктуре неопходне за функционисање аеродрома и посебно јединица В и ПВО по приоритету:

- довршити ВТ радионицу
- изградити КТБ
- изградити кунатило на аеродрому
- изградити објекте за становање људства
- изградити складишта за МТС.

Противпожарно обезбјеђење функционисање отежано због недостатка ППМС, нарушене шеме Т и ПоОб, недостатка стручног кадра и растреситог размјенгаја јединица и средстава. Смјенгај, чување и одржавање ППМС ријешено је само дјелимично.

Хуманитарна помоћ прикупљана је и додијелјивана појединцима и породицама погинулих припадника В и ПВО и породицама које су остале у тешком стању после пресељења из окупираних република. До сада је обухваћено 7 породица погинулих припадника, 18 дјеце старјенина, радника и војних обвезника. Хуманитарна помоћ додијелјена је и Клиничком медицинском центру Бањалука (клиници за дјецу), Заводу за рехабилитацију ретардиране дјеце и дјечијем дому.

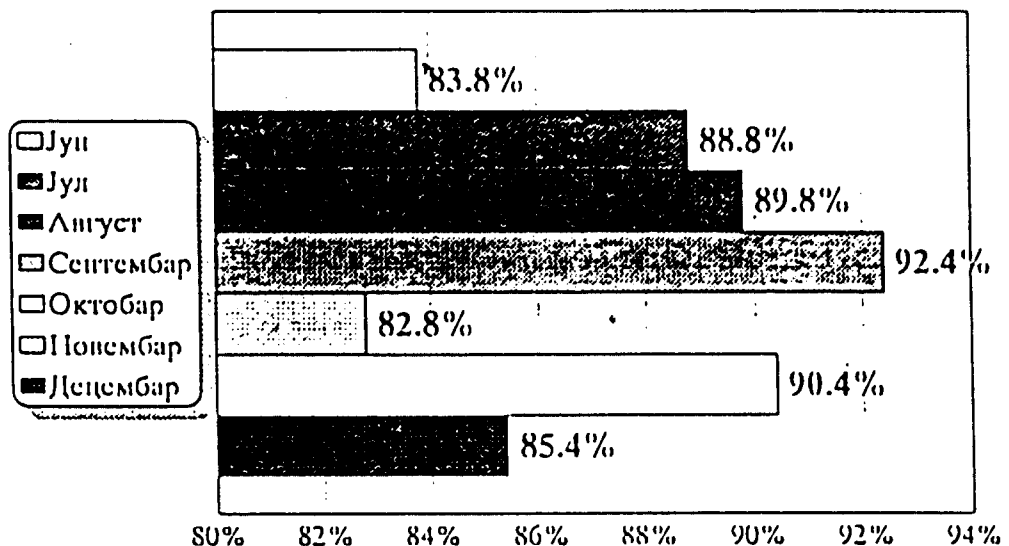
8.7. ВЛЗДУХОПЛОВНО ТЕХНИЧКО ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ

В и ПВО на употреби има технички најложенија средства за чије се одржавање некад ангажовало велики број предузећа бивше СФРЈ. Распадом СФРЈ и повлачењем ЈНА из бивше БиХ, В и ПВО наишло се у веома тешкој кадровској, материјално-техничкој и финансијској ситуацији а посебно из следећих разлога:

- Недостатак потребне инфраструктуре
- Недостатак мјерно мерне опреме и алата за одржавање ВТМС
- Недостатак резервних дијелова посебно за ТМС (акумулатори, гуме разних профила, бои пумпе и електропокретачи)
- Слаба кадровека попуна љдством потребних специјалности
- Непосједовање потребне техничке документације за сва ТМС и ВТМС.

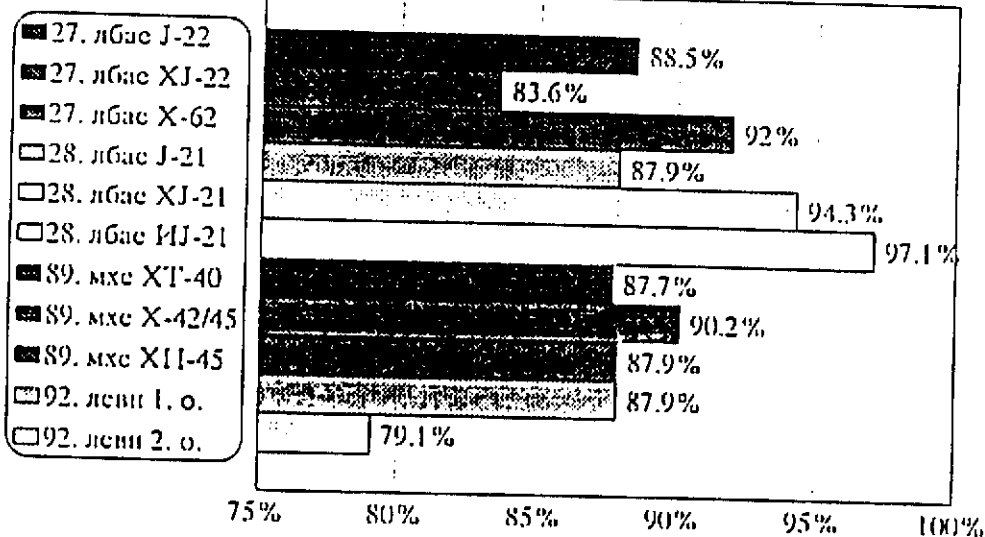
Основна улога ВГОБ је била у функцији вођена рата са тежиштем на јачању б/г јединица В и ПВО и постизања исправности од 87.5% што је дато у следећим приказима.

Јединице	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Просечна исправност
27. лбас	86.2	90.8	92.5	81.7	83.3	95.8	84.2	87.8
28. лбас	84.2	87.8	92.2	90	83.3	93.3	92.2	88.9
89. мхе	81.5	89.9	91.2	94.6	86.7	92.1	82.1	88.2
92. мабр	83.5	88.4	92	88.8	84.4	93.7	86.2	88.3
92. левн 1. одел.			78.6	85.7	85.7	89.3	100	87.9
92. левн 2. одел.			88.6	89.2	67.5	75	75	79.1
УКУПНО	83.8	88.8	89.8	92.4	82.8	90.4	85.4	87.6

Слика 59. Осјаварени проценти исправности

ЛЕДРОВАЦИ	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Просечна исправност
27. лбас J-22	86.4	90	90	81.1	88.9	94.4	88.9	88.5
27. лбас XJ-22	85	100	100	95	50	100	55	83.6
27. лбас X-62			100	60	100	100	100	92
28. лбас J-21	82.9	90	90	92.9	78.6	91.4	89.3	87.9
28. лбас XJ-21	100	90	100	70	100	100	55	94.3
28. лбас ИJ-21	90	100	100	90	100	100	100	97.1
89. мхе XT-40	69.9	84	95.6	98.9	86.7	100	100	87.7
89. мхе X-42/45	76.2	98	100	98.3	83.3	87.5	78.9	90.2
89. мхе XI-45	100	89	81	87.8	88.9	87.8	88.3	87.9
92. лени 1. о.			78.6	85.7	85.7	89.3	100	87.9
92. лени 2. о.			88.6	89.2	67.5	75	75	79.1

Слика 60. Процентна исправност

Укупан остатак рока рада свих авиона износи 64.909 часова или 66.2% а мотора 48.810 часова или 55.6.

У протеклом периоду велика пажња поклоњена је дисперзији материјалних средстава са а. Маховљани а посебно ВУМС.

Заједно са ПЗ "Космос" и РО "Рудн Чајевец" формиране су 3 екипе за интервенције на ВТМС јединица ВОЈИН, АРЈ ПНО и везе.

Највећи проблем у одржавању м/в и агрегата је многобројност и различитост типова као и велики број оштећења и недостатак резервних дијелова.

Велики квалитет у одржавању м/в и агрегата учињен је формирањем техничке чете на а. Залужани гдје су обједињени људски и материјални потенцијали из свих јединица. У овако сложеним условима рата, блокаде нестанине свих врста енергије и застоја индустрије регије Вањалука веома је тешко изнаћи изворе снабдијевања посебно за СРТ која су страног поријекла па је отуда цијели рад усмјерен на следеће изворе:

- Набавка резервних дијелова за авионе и хеликoptере из СРЈ
- Користиће се р/д за радарска и ракетна средства ВЗ "Космос"
- Оправка и р/д за СВ и ЗРМС РО "Р. Чајавец"
- Набавка дијелова за ТМС на тржишту и складишем дијелова са расходованих средстава
- Ангажовањем предузећа у регији Бањалука.

Гледајући дугорочно, одржавање СРТ В и ИВО директно зависи од економске моћи РС те од стабилних извора финансирања.

8.8. НАВИГАЦИЈСКО ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ

Навигацијско обезбјеђење јединица авиације у досадашњем периоду рата сводило се на обезбјеђење визуелног летења у повољним метео условима. Земалска радио-навигацијска средства сведена су на један даљин и два ближа слетна радио фара и ГЦА радар који није у функцији због тога што нема оператора. Мала удаљеност аеродрома од непријатељске територије и правац протезања ПСС те распоред слетних радио фарова ипсу омогућавали инструментално прилажење за слијетање и полијетање јер би у том случају улазили у ваздушни простор непријатеља. Радне фреквенције ЗРПС ипсу мјенане од почетка рата па се средства не укључују сем изричитог захтјева командира ескадрила због могуће злоупотребе од стране непријатеља. За дејство по цијелом простору РС потребно би било још 3-4 навигацијска радио фара у зони 2. КК ИВК, СРК и ХК што би омогућило да се дејствује у тим зонама и у сложеним метео условима. Због недостатка електричне енергије и горива за опелуживање свих уређаја и освјетљења ПСС ипсу вршена поћна летења па отуда и обука пилота у поћним условима ипје вршена.

8.9. МЕТЕРОЛОШКО ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ

Метереолошко обезбјеђење је било веома скромно јер се остало са једном метео станицом на цијелом простору РС и то у саставу АКД а. Маховљани. Прогнозиране метеоролошког стања времена ипје било поуздано и проценат остварених прогноза је веома нисак. У најтежем положају биле су посаде хеликoptера које су најчешће ипше у непознате метеоролошке услове. Раније метеоролошке станице су биле у надлежности Министарсва за саобраћај и везе а у нашим условима још ни једно Министарство ипје преузело брину о кадровима, средствима и метеоролошком обезбјеђењу свих корисника.

Закључак

Имајући у виду све наведено, овако велики број задатака, у успостављању система ИВО, палету и ефектима дејства, прећеном броју километара, утрошку УБС цијеним да је В и ИВО извршило све постављене задатке ГШ ВРС.

ЗАВРШНА РИЈЕЧ

ЗАКЉУЧЦИ СА АНАЛИЗЕ БОРБЕНЕ ГОТОВОСТИ И АКТИВНОСТИ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 1992. ГОДИНИ

1. Војска Републике Српске од самоорганизовања јединица на локалном нивоу израсла у снажну оружану силу Српског народа која је спремна да реализује све задатке и циљеве који се пред њу поставе. То је моћна армија, која је ослоњена на свој Српски народ, државу, Православну цркву и материјалне ресурсе успјела заштити Српски народ од геноцида, заштити своје територије и Српско насеље од усташко-муслиманских хорди и исте до коју потући на знатном дијелу ратишта. Војска Републике Српске је створана кроз битке, офанзивне, бриљантне војничке побједи, али и кроз губитке великих снага Српског народа што је допринесло ширшем збијању њених редова и стварало снагу да се истраје до коначне побједе и стварања Српске државе.
2. Са порастом Војске Републике Српске Главни штаб је дограђивао структуру Војске кроз формирање тактичких и оперативних састава, предузимао мјере за осовојачавање команди и јединица те обезбеђивао оружане борбе. Правилном процјеном ситуације, адекватно одређеним тежиштем и обликом маневра Главни штаб је врло брзо успио да се прилагоди суровим условима вјерског, етничког и грађанског рата у цјелини, о чему свједоче ослобођене и сачуване српске територије. Кроз формирање ударно-јуринских јединица у бригадима и корпусима, адекватну артиљеријску и ваздухопловну подршку, вјештеринско уређење земљишта и зналачко вођење јединица успјели смо реализовати скоро све циљеве оружане борбе уз губитке који су нижи од свих некултурних ратних норми.
3. Борбена дејства Војске Републике Српске су извођена кроз одбрамбене и нападне операције или кроз здружене бојеве тактичких јединица које су о оствареним ефектима имали резултате оперативног па и стратегијског значаја.

Циљ операција и бојева је био поништење што већих губитака муслиманско-хрватским снагама, заштита Српског народа од геноцида, обезбеђење имовине и културног наслеђа Српског народа, ослобођење српских територија, разицање снага непријатеља на широком простору и постепено сламање његове нападне моћи, одвојено разбијање њених снага, пресретање иницијативе и стварање услова за предузимање офанзивних дејстава ради пората муслиманско-хрватских снага, њихово избацивање са територија које су од увијек припадале нама, уз истовремено очување властитих снага од масовних губитака.

Примјеном метода анализе праксе измачене су поуке и искуства, па као такве уграђиване у директиве, законјести и наређења за даља борбена дејства. На тај начин се непрекидно усавршавало руковођење и командовање јединицама Војске Републике Српске, а тактика и оператика обогаћивала новим методама борбе и операција против непријатељских снага и заштите властитог народа.

4. Врховна команда у цјелини, а и појединачно сваки члан Врховне команде упочишавани су са циљевима планираних операција и здружених бојева, као и са њиховим резултатима, често и са доста детаља. То говори да је руковођење и командовање Војском Републике Српске јединствено и да почива на високом степену сагласности и јединства при одређивању циљева сваке операције или боја и задатака појединим оперативним, па и тактичким саставима.

Главни штаб Војске Републике Српске обављао функције Штаба Врховне команде и истовремено предостављене команде оперативним и неким држено тактичким саставима, што је предостављало сагласност Врховне команде за све задатке и циљеве оружане борбе. Оваквим односом командовања према органима власти и Врховној команди онемогућено је апсолутно самостално одлучивање Главног штаба, него је свака операција или бој имала политичку подлогу засновану на интересима Српског народа, и сагласност највиших органа власти Републике Српске.

5. Даље вођење оружане борбе или мирно разрешење кризе у бившој БиХ подразумијева и доградњу Војске Републике Српске примјерену виталним интересима Српског народа.

У досадашњој оружаној борби огроман допринос су дале старјешине Војске Републике Српске, а сигурно у томе посебно мјесто заузимају активне старјешине као основна моторна снага свих успјеха и побједа.

Кроз даље оспособљавање резервних старјешина, уздизање неких као и активних неопходно је потрајати на доласку свих старјешина из Војске СРЈ који су рођени на просторима бивше БиХ.

Кроз доградњу Војске неопходно је стварати јединице способне и спремне да извршавају задатке на било ком простору Републике Српске у чему неће недостајати и помоћ свих структура и нивоа власти.

Хан Пијесак, 05. априла 1993. године

ВРХОВНИ КОМАНДАНТ
ОРУЖАНИХ СНАГА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
др Радован Караџић

ЗАДАЦИ ПОСТАВЉЕНИ НА АНАЛИЗИ БОРБЕНЕ ГОТОВОСТИ И АКТИВНОСТИ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

А) ОПШТИ ЗАДАЦИ

1. Руковођење и командовање као основни елемент борбене готовости Војске Републике Српске и даље усавршавају увођењем нових метода у процјени и праћењу ситуације код непријатеља и властитих снага, као и других појина. Потчињеним командама постављати реалне задатке који су у складу са њиховим могућностима, настојети да се јединице сачувају од неких губитака.

Код старјенина, органа Команди, команданата и командира развијати самосталност и иницијативу у доношењу одлука за поједине ратне ситуације, али истовремено развијати и одговорност за преузету иницијативу.
2. При командовању јединицама, посебно при доношењу одлука, издавању наређења, подношењу извештаја и обавјештења преузимају максималне мјере тајности и безбједности, користити се тањимезним везама и примјеном мјера криптозаштите. Истовремено пратити муслиманско-хрватске везе, па се користити њиховим пропустима.

Обезбједити потпуну тајност одлука, заповјести, наређења и других докумената од чијег чувања зависи исход планиране операције или боја. Обезбјеђењу командних мјеста, центара везе и других објеката руковођења и командовања посвећивати посебну пажњу, као и личном обезбјеђењу команданата и других старјенина.
3. Кроз ангажовање органа Главног штаба и органа Команди корпуса Војске Републике Српске пружити максималну помоћ потчињеним командама, посебно у руковођењу и командовању сложенијим борбеним радњама, почев од замисли и планирања до извођења. Организовање садејства између јединица сматрати предусловом за извршење постављених задатака.

Сарадњу организовати у зонама ратних дејстава са органима власти, МУП-а и Српске православне цркве на свим нивоима руковођења и командовања и сматрати је саставним дијелом савременог руковођења и командовања.
4. Кроз непосредне контакте са народом, борцима и старјенинама развијати свијест о пужности и праведности борбе Српског народа, развијати патриотска осјећања и на тој основи мотивисати људе за борбу, дисциплиновано и свијесно извршавање постављених задатака. Развијати увјерење код бораца и народа да је основа наше борбе, наша одлучност и остварење циљева рата и ослобођење територија које нам припадају.

Максимално развијати осјећање потребе за рационалним трошењем муниције, наоружања, чувања и одржавања војне опреме.

Енергично спречавати самовољу и неодговорно понашање у борби, посебно панично бјежање са положаја.
5. У контактима са снагама УНПРОФОР-а, представницима МЦК и других хуманитарних организација и средстава јавног информисања, придржавати се надлежности у давању службених података, остваривати, коректне војнички одмерене и културне односе уз поштовање Српског народа, професионално обављање дужности и међусобно поштовање и уважавање.

6. Наставити са интензивним обучавањем критичних специјалности по јединицама, уз истовремену интензивну обуку војника ретрута. Војнике-ретруте по завршеној обуци не упућивати у њихове општинe, сем у изразито оправданим случајевима.

Обуку старјенина, официра и подофицира изводити у периоду прекида борбених дејстава, са тежиштем на практичним радњама, организацији ватреног система, напада, одбране одступања и сл.

7. Наставити са организацијским утврђењем јединица, према потреби поједине батальоне и бригаде реорганизовати, а у свакој бригади и корпусу имати јединицу јачине 100 до 200 бораца способних за извршење посебних задатака, као што су пробој непријатељске одбране, дејство у непријатељској позадини, пренадна, засјелна и друга специјална дејства.

Попуну официрима и подофицирима рођеним у бившој Босни и Херцеговини наставити и даље, са тежиштем на попуни командирима чета и официрима до чина потпуковник.

8. Завести строгу штедњу муниције и горива свих врста, одјеће и обуће, како би се лакше пребродила нестаница критичних потреба. Здравственој заштити бораца и јединица посвећивати знатно већу пажњу, посебно заштити живота људи на положајима.

Остварити евиденцију материјално техничких средстава и војне опреме на рукама код бораца, а одржавање наоружања и других СМТ посвећивати више пажње него до сада. Основно одржавање подићи на ниво ратних потреба, за пропусе предузимати дисциплинске па и кривичне мере одговорности.

Дисциплина у саобраћају мора бити саставни део ратног задатка, зато је потребно вршити припреме са возачима и другим послужбоцима прије извршења постављених задатака.

Б) ПОСЕБНИ ЗАДАЦИ

1. КРАЈИШКИ КОРПУС

Задатак:

Обезбједити границу према Хрватској и Царинској Крајини и бити у готовости да у садејству са ИВК и Војском Републике Српска Крајина (Славонски и Банјски корпус) спречи продрог устаничких снага са простора Царинске Крајине и извођење активних дејстава оружаних снага Хрватске ка коридору, деблокаду ауто-пута "Братство-Јединство" и његово коришћење за маневар оружаних снага хрватске између Западне и Источне Славоније. Продужити напад ка Орашју, Грачаници и Тешњу и побољшати оперативни-тактички положај на Ошрену и у Поусорју. На осталим дјеловима фронта, у садејству са снагама 2. КК и ИВК нећивати што јаче снаге непријатеља и не дозволити му изволачење и ангажовање на другим правцима.

2. КРАЈИШКИ КОРПУС

Задатак:

Извршити претрунсавање снага на правцима: Петровац-Бихаћ и Петровац-Крупа, разбити муслиманске снаге на датим правцима, избити на десну обалу р. Уна и ставити под контролу опострану обалу р. Уна.

На осталом дјелу фронта, у садејству са снагама 1. КК, извођењем активне одбране, везати за себе што јаче муслиманске снаге и не дозволити им претрунсавање и ангажовање на другим правцима.

САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКИ КОРПУС

Задатак:

Ослободити и посести рејоне: Сокоље, Орлић, Жуч, Угарско, Пинџика висораван, Ступека петља и Ступско брдо, Мојмило брдо, Орман, и на тај начин обезбедити рад предузећима наменске производње: "ПРЕТИС", "ОРАО", РЗ "ХАЦИНИ". У даљем продужити са извођењем борбених дејстава и у садејству са снагама Дринеког и Херцеговачког корпуса ослободити Трипова, и ставити у функцију комуникацију: Сарајево-Трипова-Добро поље-Фоча, а затим продужити дејства и разбити муслиманске снаге на јужним падинама Јахорине, где остварити физички свој са снагама Херцеговачког и Дринеког корпуса.

ИСТОЧНО-БОСАНСКИ КОРПУС

Задатак:

Обезбедити сигурност и сталну проходност коридора и спријечити продор непријатеља са правца Орашја.

У садејству са Дринеким корпусом разбити муслиманске снаге на Мајевници и избити на линију: Сивни Хан-Калесија.

На осталом дијелу фронта активним извођењем одбране везивати што јаче муслиманске-хрватске снаге и на тај начин недовољити им претрунсавање, изматвање и употребу на другим правцима.

ХЕРЦЕГОВАЧКИ КОРПУС

Задатак:

Одеудном одбраном спријечити продор непријатеља из долине Перетве ка Подледежју, Певесњу и Стоцу, и рејона Копавља ка Требињу.

Добро испланирати и припремити операцију за извођење офанзивних дејстава, што пре омиладати левом обалом ријеке Перетва и избити на административну границу са Републиком Хрватском.

У сарађивању са снагама Дринског и Сарајевско-Романијског корпуса разбити и уништити муслиманске снаге на јужним падинама Јахорине и Горажда и извршити физички спој са њима на правцу Горажде-Гриново.

ДРИНСКИ КОРПУС

Задатак:

Што прије разбити муслиманске снаге у рејону Сребреница и Жена, а затим извршити прегруписавање снага и оријентисати их према Горажду.

Непланирати и припремити операцију гдје у сарађивању са снагама СРК и ХК обезбједити спајање ових корпуса на јужним падинама Јахорине тј на правцу Горажде-Гриново.

ВАЗДУХОПЛОВСТВО И ПРОТИВВАЗДУШНА ОДБРАНА

Задатак:

Тежишно се ангажовати на припреми и оспособљавању за успјешно одбијање евентуалног напада из ваздушног простора, ваздухопловну и ватрену подршку, главним снагама Војске Републике Српске, у случају стране војне интервенције, нижинеријско уређење резервних, наредних и лажних ватрених положаја РЈ ПВО и јединица ВОДП. Што прије завршити са формирањем рд ПВО "КУБ-М" и бити спреман за предислокацију дивизиона (без једне ракетне батерије) на широм простору Романије.

Хан Нијесак, 05. априла 1993. године

ВРХОШНИ КОМАНДАНТ
ОРУЖАНИХ СНАГА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
др Радован Караџић

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПЕРАТИВНО ТАКТИЧКЕ УПОТРЕБЕ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Војска Републике Српске је у протеклој 1992. години од самоорганизованих јединица на локалном нивоу израела у изјавни стратегијски организацијски састав Српског народа у бившој БиХ, способан да реализује стратегијске и друге циљеве, које Врховна команда и Председник Републике Српске као Врховни Командант пред њу постави. Истовремено Главни штаб Војске Републике Српске је заједно са својом Војском, ослоњеном на Српски народ, Српску православну цркву и СДС израстао у Високу команду стратегијског нивоа и оспособио се да руководи и командује оперативним, тактичким и другим саставима у оружаном борби и рату уопште. Главни штаб је израстао у институцију која обавља послове Штаба Врховне Команде и истовремено руководи и командује Војском и јединицама Републике Српске. У овој по рату највећој Команди Војске Републике Српске се обављају и други послови који утичу на руковођење и командовање борбеним дејствима и на решавање оперативних тактичких проблема, као што су послови обучености и увежбаности, праћење морала, правни, информисање јавности и вјерских питања, мобилизацијски и персонални, обавештајно-безбедносни, позадински, дипломатско-протоколари и послови сарадње са институцијама власти, Српске православне цркве и СДС. Мислимо да је тешко наћи пример у развоју војне организације да се за тако кратко пријеме ова развије и парасте од самоорганизованих војова чета и одреда до стратегијског састава, по броју и организованости вишег од класичне армије. Искуства из претходног рата говоре да су стратегијски састави формиран тек почетком 1945. године, мада су оперативне и више тактичке јединице постојале већ крајем 1942. године.

Овако брзи развој Војске Републике Српске, њене организације и оспособљености за вођење борбених дејстава у вјерском, етничком и грађанском рату постигнут је пре свега брзим самоорганизовањем и прилагођавањем остатака бивше ТО локалним условима борбе и заштите Српског народа и утицај СДС која је после победе на изборима усмерила Српски народ на праведну борбу против муслиманско-хрватских снага. Такве почетне форме и солидне успехе у почетном периоду рата прихватиле су Команде тактичких и оперативних јединица и Главни штаб Војске Републике Српске и поштени, патриотски оријентисани официри бивше ЈНА, којима су интереси Српског народа били пречи и значајнији од идеологије, значајније од породица и личне имовине коју су имали и мада је број активних официра скоро растао у јединицама Војске Републике Српске, оцењујемо да су заједно са резервним старешинама и борцима које је оружана борба истакла на чело војова, чета, баталона и других састава, одиграли пресудну улогу у развоју, јачању, нарастању и борбеном оспособљавању Војске РС, као и њене оперативне тактичке употребе у борбеним дејствима.

Данас имамо Војску која броји 222.720 бораца, од чега 14.541 официр или 48% од формације, 12.032 подофицира и 196.154 војника, сретаних у седам оперативних састава, 82 бригаде, 23 пука, 32 јединице ранга самосталног баталона и већи број других јединица и установа. Ова наша Српска Војска је способна да заштити Српски народ од геноцида муслиманско-хрватских снага, да обезбеди и осигура његово историјско наслеђе, да ослободи територије које нам по историјском праву наслеђа припадају и да поразни муслиманско-хрватске снаге на знатном дијелу ратништа.

Оваква војна организација се брзо развила и због потребе да се парира муслиманско-хрватским снагама и заштити Српски народ од истребљења, геноцида и да се истовремено ударе темељи Српске државе, без обзира на форму коју ће она имати. Правремено дефинисани и постављени стратегијски циљеви нашег рата Главном штабу Војске Републике Српске, Командама и јединицама, дали су општу оријентацију на основу које смо планирали операције и удружене бојеве. Значи нама су постављени циљеви, а не одређивани задаци, мада је Господин Председник Републике као Врховни Командант оружаних снага Републике Српске постављао уместо поједине задатке који су били од општег и виталног значаја за нашу борбу у заштити Српског народа и његових територија. Постављене циљеве и задатке Главни штаб Војске Републике